

Силабус курсу:

ОРФОГРАФІЧНИЙ ТА ОРФОЕПІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	014.01 Середня освіта (українська мова і література)
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

Галенко Анна Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

старший викладач кафедри української філології та журналістики

посада

Viber за основним

gale18@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-066-8001302

телефон

телефоном

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:	Дисципліна "Орфографічний та орфоепічний практикум" покликана сформувати комплекс професійної компетентності щодо основних питань сучасного правопису, орфоепічних та орфографічних норм сучасної української літературної мови; узагальнення та систематизація знань з основних розділів сучасної української літературної мови, формування орфографічної та пунктуаційної грамотності майбутніх фахівців.
Результати навчання:	Здобувачі вищої освіти в результаті вивчення курсу будуть знати: основні положення правописної системи української мови; норми сучасної української літературної мови; особливості функціонування норм української мови в усному та писемному мовленні; основні правила вимови звуків у потоці мовлення; особливості акцентно-ритмічної структури слова; вміти: орієнтуватися в основних положеннях українського правопису; грамотно писати, визначати помилки, аналізувати їх; відповідно до норм сучасної української мови писемно і усно оформлювати своє висловлювання; визначати типи орфографічних та орфоепічних помилок; працювати з науковою літературою, користуватися різного типу словниками української мови; коректно здійснювати синтагматичне членування фрази, визначати наголос та обирати правильні інтонаційні моделі.
Передумови до початку вивчення:	Передумовою до вивчення є базові лінгвістичні знання зі шкільного курсу української мови та з дисциплін: «Сучасна українська літературна мова», «Вступ до мовознавства», «Лінгвістика тексту»

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей:

- здатність використовувати знання про мову як особливу знакову систему у професійній діяльності;
- здатність вільно спілкуватися з професійних питань державною мовою усно і письмово, використовувати її для організації ефективної комунікації та навчання;
- знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;
- здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях;
- здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ. Орфоепія	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Українська літературна мова. Мовні норми. Теоретичні основи української орфоепії. Орфоепія як розділ мовознавчої науки. Орфоепічні норми та їхнє суспільне значення.	Написання диктанту, участь в обговоренні
2.	Орфоепічні норми в системі голосних та приголосних	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Орфоепічні норми української літературної мови. Норми вимови голосних звуків. Вимова приголосних. Норми наголошення слів. Типи вимовних помилок. Особливості вимови слів іншомовного походження.	Участь в обговоренні, написання словникового диктанту
3.	Графіка й орфографія	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Графіка української мови, її особливості. Принципи українського правопису. Вживання апострофа. Вживання м'якого знака.	Участь в обговоренні, Тести
4.	Правопис власних назв	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Уживання великої літери. Передача іншомовних прізвищ і географічних назв засобами української мови. Відмінювання прізвищ, імен, географічних назв. Складні географічні назви й похідні від них прикметники.	Участь в обговоренні Тести Редагування текстів
5.	Складні випадки правопису голосних	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Ненаголошені голосні <i>е, и, о</i> . <i>О, е</i> після шиплячих та <i>й</i> . <i>І, и</i> після шиплячих та <i>г, к, х</i> . Написання <i>и, і, ї</i> в іншомовних словах. Закони милозвучності української мови. Чергування <i>у – в- уві, і – й- та, із-з-зі-ізі</i> .	Участь в обговоренні Тести Редагування текстів
6.	Правопис приголосних	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Дзвінки і глухі приголосні. Чергування та зміни приголосних. Подвоєння й подовження приголосних. Спрощення в групах приголосних.	Участь в обговоренні Тести Редагування текстів

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
7.	Правопис іменників, дієслів	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Відмінювання іменників. Особливості іменників чоловічого роду II відміни однини у родовому відмінку. Відмінювання іменників множинної форми. Часи і способи дієслова. Дієвідмінювання.	Участь в обговоренні Тести Написання словникового диктанту
8.	Правопис складних іменників і прикметників	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Складні іменники, що пишуться разом та через дефіс. Складноскорочені іменники. Творення складних прикметників.	Участь в обговоренні Тести Написання словникового диктанту
9.	Правопис числівників	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Кількісні та порядкові числівники. Відмінювання числівників.	Участь в обговоренні Тести Написання вправ та завдань
10.	Правопис прислівників	денна 1/0/2 заочна 0,2/0/0,3	Ступені порівняння якісних прислівників. Написання прислівників через дефіс, разом, окремо. И та і в кінці прислівників. Написання <i>н</i> і <i>нн</i> у прислівниках.	Участь в обговоренні Тести Написання вправ та завдань
11.	Особливості правопису займенників	денна 1/0/2 заочна 0,1/0/0,3	Заперечні та неозначені займенники. Правопис займенників.	Участь в обговоренні Тести Написання диктанту
12.	Особливості правопису прийменників, сполучників і часток	денна 1/0/2 заочна 0,1/0/0,3	Написання часток разом, окремо та через дефіс. Складні прийменники. Сполучники.	Участь в обговоренні Написання словникового диктанту
13.	Правопис частки не з різними частинами мови	денна 1/0/2 заочна 0,1/0/0,2	Написання частки <i>не</i> разом і окремо. 2. Префікс <i>недо</i> .	Участь в обговоренні Написання вправ
14.	Дієприкметник і дієприслівник	денна 1/0/2 заочна 0,1/0/0,2	Творення дієприкметників. Предикативні форми на <i>-но</i> (<i>-ено</i>), <i>-то</i> . Творення дієприслівників. Дієприкметниковий та дієприслівниковий зворот.	Участь в обговоренні Тести Написання словникового диктанту

Рекомендована література

Основна:

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посіб. Львів : Світ, 2003. С.374-376, 391-393.
2. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. К. : ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
3. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь : Перун, 2003. 896 с.
4. Зубков М. Українська мова / Універсальний довідник. Харків: ВД «Школа», 2009. 496 с.
5. Івченко А. О. Орфографічний словник української мови. Х. : Фоліо, 2001. 527 с.
6. Козачук Г. О. Українська мова : практикум : навч. посіб. : [2-ге вид., перероб. і доп.]. К. : Вища школа, 2008. 414 с.
7. Козачук Г. О., Шкурятяна Н. Г. Практичний курс української мови. Київ, 2008. 397с.
8. Нечволод Л. Сучасний український правопис: комплексний довідник: правила, коментарі, приклади, винятки / 3-тє видання, виправлене та доповнене. Харків: Торсінг плюс, 2006. 223 с.
9. Скопненкео О. Український правопис – сьогодні. Казна України. 2019. № 4. С. 31– 34.
10. Сучасна українська літературна мова: підручник / за ред. М. Я. Плющ. К. : Вища шк., 2003. 430 с.
11. Сучасна українська мова: підручник / за ред. О. Д.Пономарева. К. : Либідь, 1997. 400 с.
12. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. К. : Вища школа, 1981. С.142-151.
13. Українська мова: Практикум і навч. посібник / Пазяк О., Сербенська О., Фурдуй М., Шевченко Л. Київ: Либідь, 2000. 384 с.
14. Українська мова: практикум: навч. посіб. / Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. К. : Либідь, 2000. 384 с.
15. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. К. : Наукова думка, 2019. 288 с.
16. Фурдуй М. Українська мова. Практикум з правопису. Київ: Либідь, 2004. 269 с.
17. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови : Модульний курс : навч. посіб. К. : Вища школа, 2006. 326 с.
18. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова: модульний курс навч. посіб. К. : Вища школа, 2007. 823 с.
19. Ющук І. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ: Освіта, 2012. 270 с.
20. Ющук І. Практикум з правопису української мови. Київ: Освіта, 2000. 254 с.

Допоміжна

1. Задорожній В. Кличний відмінок іменників на *-ець* у сучасній українській мові. *Дивослово*. 2005. №3. С.39-42.
2. Ющук І. Логічна структура дієслівних словоформ. *Дивослово*. 2014. №02(683). С.30-32.
3. Ющук І. Милозвучність української мови. *Дивослово*. 2018. № 10 (739). С. 43-46.

Словники

1. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Франка, 2003. 68 с.
2. Бурячок А. Орфографічний словник: 4-те вид., доопрац. Київ: Наукова думка, 2002.

- 460 с.
3. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / Уклад. і голов. ред. В. Бусел. Київ: ВТФ «Перун», 2003. 896 с.
  4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Голов ред. Бусел В. Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
  5. Головащук С. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В. Русанівського. Київ: Наукова думка, 1989. 320 с.
  6. Головащук С. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. Київ: Либідь, 1995. 192 с.
  7. Головащук С. Словник наголосів. Київ: Наукова думка, 2003. 319 с.
  8. Жайворонок В. Велика чи мала літера: Словник-довідник. Київ: Наукова думка, 2004. 202 с.
  9. Івченко А. Тлумачний словник української мови. Близько 7000 слів / А. Івченко; ред. Н. Фоміна. Харків: Фоліо, 2006. 766 с.
  10. Короткий тлумачний словник української мови / За ред. Д. Гринчишина. Київ: Вид. центр «Просвіта», 2010. 600 с.
  11. Мазурик Д. Нове в українській лексиці: Словник-довідник. Львів: Світ, 2002. 130 с.
  12. Новий орфографічний словник української мови: Граматика в таблицях: 50000 слів / О. Амануні. Київ: Аконтіт, 2005. 414 с.
  13. Орфографічний словник української мови: Понад 40000 слів / А. Івченко; ред. Н. Фоміна. Харків: Фоліо, 2006. 765 с.
  14. Орфоепічний словник української мови / уклад.: В. Русанівський, В. Чумак, Г. Ярун; за ред. В. Русанівського. Київ: Перун, 2006. 202 с.
  15. Полякова Л. Український орфографічний словник з граматичними таблицями + короткий правописний коментар: 80000 слів. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 496 с.
  16. Пономарів О. Фонема Г та Ґ. Словник і коментар. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 1997. 40 с.
  17. Словник іншомовних слів / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
  18. Туровська Л., Василькова Л. Нові слова та значення. Київ: Довіра. 2008. 271 с.

Інформаційні ресурси

1. Блог професора Пономарева. URL : <https://www.bbc.com/ukrainian/topics/ponomariiv>
2. Городенська К. Мовна мозаїка. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/263/browse?subject>
3. Інтегрована лексикографічна система „Словники України”: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
4. Лінгвістичний портал Мова-інфо: <http://www.mova.info/> Сайт Олександра Авраменка. URL : <http://xn--80aafnzkijm.xn--j1amh/teleradio-lessons/12>
5. СловникUA. Портал української мови та культури. URL : <https://www.slovyk.ua>
6. Український правопис (2019). URL : <http://www.inmo.org.ua/news.html>

Методичне забезпечення

Методичні вказівки до семінарських занять із дисципліни «Орфографічний та орфоепічний практикум» (для студентів денної форми навчання спеціальності «Середня освіта (українська мова та література)» / Уклад.: А.М. Галенко. – Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. – 39 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Практичні завдання, участь в обговоренні	50
Твори	15
Тести	15
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. Запозичення та цитування мають бути оформлені відповідними посиланнями. Інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності має бути достовірною. Перевірка текстів на унікальність здійснюється за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net. Результати навчання студентів оцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Завдання і заняття:

Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Здобувачі вищої освіти мають відвідати усі лекції і практичні заняття курсу та виконати усі завдання. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Здобувач вищої освіти має право презентувати виконані завдання за пропущені (з поважної причини) заняття під час консультації викладача та отримати за них бали.

Поведінка в аудиторії:

На заняттях вітається творча активна робоча атмосфера, середовище є відкритим до набуття нового досвіду та до навчання. Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Під час занять здобувачі: вільно висловлюють свої погляди, дотримуючись правил культури спілкування; коректно поводяться між собою; не перешкоджають проведенню заняття, дотримуються вимог техніки безпеки. Під час контролю знань: мають право на отримання від викладача роз'яснень щодо оцінки; не послуговуються зовнішніми джерелами інформації; самостійно виконують завдання для контролю знань.